

Міністерство освіти і досліджень Республіки Молдова
Агентство з курикулуму та оцінювання

РЕСПУБЛІКАНСЬКА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І
ЛІТЕРАТУРИ – 2026

10 клас

Прочитайте уважно уривок із повісті М. Вовчок «Козачка» і виконайте завдання.

Аж ось шле свати Іван Золотаренко. Олеся пошанувала любих гостей і *рушники подавала.*

А сей Іван Золотаренко та був кріпак. Такий-то виходився хороший, моторний, і не пізнати його, що в гіркому кріпацтві зріс.

Догадались тоді вже всі, кого Олеся дожидала, та так і забурчало по селу, мов у джерелі: «Як то можна! та де се видано! та хто таке чув, щоб вільна козачка за кріпака оддавалась!»

Почула стара тітка та й *вдарилась об поли руками:*

— Бодай же я не дождала таке чути! Дитино моя, Олесю! схаменись! Та як би жив був твій батько або мати, краще б вони тебе в глибокій криниці затопили! Та їх і кісточки струснуть в землі з великого жаху та жалю! Що се ти задумала? Та се тобі якісь чари давано!

Так то вже вмовляє стара Олесю, і просить, і плаче.

— Ні вже, тіточко моя люба, — говорить Олеся, — нічого не pomoжеться: буду за Йваном!

Стара до Петра Шостозуба. Нема, поїхав у ярмарок. Лихо!.. А той Петро Шостозуб та був перший чоловік у громаді, — вже старезний такий, Боже! як молоко, білий.

До Андрія Гонти — нема. До Михайла Дідича — нема: усі в ярмарку.

— Ой лиха моя година та нещаслива! Кинусь хоч до Опанаса Бобрика!

Сей дома був. Лежить у садку під грушею, люльку пихкає. Побачивши Олесину тітку: «Здорові, — каже, — були й Богу милі! Чи не на пожарину біжите?»

— Нехай вам Бог помагає, пане Опанасе! прийшла до вас за радою. Порадьте мене: несподіване лихо спостигло! Зберіть раду!

— Оце! щоб то для жінок раду скликати! Вже б то й громада була як синиця без глузду! Зберіться самі, та яка всіх перекричить, тої і правда буде.

— Ой пане Опанасе! се не жіночі примхи: велике нещастя нам сталось!

Та й оповістила йому все чисто. Нащо вже веселий, нежурбливий, та й він заклопотався сим випадком.

— Еге! — каже, — що то дурне дівча, сказано вже! Коли й вимага якого лиха, то не другому кому, тільки собі власне.

— Ходіть, пане Опанасе; може, вона вас послухає. А не послухає, то звелимо послухати! Ось і шапка, рушаймо!

Ідуть, а на всіх улицах люди так і снують, аж не потовпляться, і все до Олесиної хати, — і старі, й молоді, і малі навіть собі біжать. Всі вмовляють та просять:

— Не йди за кріпака, не йди! як такого ходу, то *лучче з мосту та в воду!*

А парубки оступили хату.

— Не дамо дівчини, — гукають, — не дамо! Нехай вільна козачка не закріпощається людям на сміх, а своєму селу на сором!

Та що не вмовляли Олесі, нічого не допомоглось. Тільки гірш дівчину засмутили. Слухаючи їх щирої й розсудливої ради, хоч і одмовляла їм, що не вповає ані на худобу, бо має й сама, ані на вільність: Що, — каже, — по тому, що буде вільний, коли не буде любий?" — а проте сльози так з очей і ринуть.

№	Завдання	Оцінювання	
1.	<p>Спираючись на текст, дайте відповідь на кожне питання одним складним реченням.</p> <p>А. Про що йдеться в уривку?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Б. Як стара тітка ставилася до одруження племінниці?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>В. На чому наполягала Олеся ?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>
2.	<p>Які проблеми порушено в творі «Козачка»? Правильні відповіді обведіть кружечком.</p> <p>А. Втрата волі в ім'я кохання.</p> <p>Б. Зв'язок з рідною землею.</p> <p>В. Розлука між рідними людьми.</p> <p>Г. Знущання кріпосників над кріпаками.</p> <p>Ґ. Гармонія людини і природи.</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>
3.	До виділених слів з тексту самостійно доберіть і запишіть	L	L

	контекстуальні синоніми. Несподіване лихо – _____. Жіночі примхи – _____. Заклопотався сим випадком – _____. Сльози ринуть – _____.	0 1 2 3 4	0 1 2 3 4
4.	Що означають виділені стійкі звороти в наведеному уривку? Дайте відповіді окремими реченнями. 1. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ 2. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ 3. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	L 0 1 2 L 0 1 2 L 0 1 2	L 0 1 2 L 0 1 2 L 0 1 2
5.	Запишіть слова, знявши ризик. Садово / парковий – _____. Перекоти /поле – _____. Відео / ігри – _____. Жовто / гарячий _____.	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
6.	Запишіть словосполучення в орудному відмінку. 1. Глибока криниця – _____. 2. Перший чоловік – _____.	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3

	3. Велике нещастя – _____ .	4	4																																
	4. Рідна мати – _____ .																																		
7.	<p>Установіть відповідність між типом речення і прикладом.</p> <table border="0"> <tr> <td>1. Складносурядне.</td><td>А. Щоб прийшло на землю щастя, потрібна велика праця.</td><td>L</td><td>L</td></tr> <tr> <td>2. Складнопідрядне.</td><td>Б. Завірюха стугоніла, вила, а мороз</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr> <td>3. Безсполучникове.</td><td>гострив свій ніж.</td><td>1</td><td>1</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td>2</td><td>2</td></tr> <tr> <td></td><td></td><td>3</td><td>3</td></tr> <tr> <td>4. Просте, ускладнене.</td><td>В. Людське сумління схоже на вулик: його теж можна розтривожити.</td><td>4</td><td>4</td></tr> <tr> <td></td><td>Г. Людина розцвітає і в щасті, і в журбі.</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td></td><td>Г. Коли осінь вмирає на сивому вітрі, ми старієм на рік, і немає на долю управи.</td><td></td><td></td></tr> </table> <p>1 _____; 2 _____; 3 _____; 4 _____ .</p>	1. Складносурядне.	А. Щоб прийшло на землю щастя, потрібна велика праця.	L	L	2. Складнопідрядне.	Б. Завірюха стугоніла, вила, а мороз	0	0	3. Безсполучникове.	гострив свій ніж.	1	1			2	2			3	3	4. Просте, ускладнене.	В. Людське сумління схоже на вулик: його теж можна розтривожити.	4	4		Г. Людина розцвітає і в щасті, і в журбі.				Г. Коли осінь вмирає на сивому вітрі, ми старієм на рік, і немає на долю управи.				
1. Складносурядне.	А. Щоб прийшло на землю щастя, потрібна велика праця.	L	L																																
2. Складнопідрядне.	Б. Завірюха стугоніла, вила, а мороз	0	0																																
3. Безсполучникове.	гострив свій ніж.	1	1																																
		2	2																																
		3	3																																
4. Просте, ускладнене.	В. Людське сумління схоже на вулик: його теж можна розтривожити.	4	4																																
	Г. Людина розцвітає і в щасті, і в журбі.																																		
	Г. Коли осінь вмирає на сивому вітрі, ми старієм на рік, і немає на долю управи.																																		
8.	<p>Визначте речення, ускладнене звертанням (розділові знаки відсутні). Обведіть потрібну букву кружечком</p> <p>А. Ти знаєш що ти людина?</p> <p>Б. Ти зважай на поклик серця любий друже!</p> <p>В. Ти не знаєш чому так зробилося гарно відразу?</p> <p>Г. Ти граєш і не музику а ніч обвітрену століттями розлуки.</p>	L 0 1	L 0 1																																
9.	<p>Відредагуйте речення.</p> <p>1. Почувши новину про сватання, у селі здійнявся гомін: зазвичай покладиста Олеся вперто стояла на своєму.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>2. Олеся дуже боляче реагує на слова односельців і намагається співставляти їх із власними почуттями.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>3. Доказом моєї власної думки слугуватиме біографія з життя Марка Вовчка.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 L 0 1 2 L 0 1 2	L 0 1 2 L 0 1 2 L 0 1 2																																

[illegible]

13.	<p>13. Іван Франко вважав: «Любов не залежить від нашої волі, приходить без нашої заслуги, щезає без нашої вини». Розкрийте своє розуміння цих слів у вигляді твору-роздуму, наведіть приклади з літератури. На користь Ваших міркувань наведіть три аргументи (10-12 речень).</p>	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
		L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
		L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
		L 0 1 2 3	L 0 1 2 3

	<div></div>		
14.	<p><i>Чому українці шанують хліб і які звичаї з ним пов'язані? Дайте відповідь на запитання 5-ма поширеними реченнями.</i></p> <div></div>	<div>L 0 1 2 3 4 5</div>	<div>L 0 1 2 3 4 5</div>

